

Udviklingsplan for turismen på Bornholm frem mod 2030

Foto: Destination Bornholm

Kort version juni 2022

Vision 2030

**“ I 2030 er Bornholm et
helårsbaseret, bæredygtigt
og foretrukket rejsemål med
høj kvalitet og international
gennemslagskraft “**

SUCCESKRITERIER

Forårs- og efterårssæsonen er forlænget, og der er oplevelsestilbud hele året og flere byer holder åbnet i vintersæsonen

Øens outdooraktører arbejder tæt sammen med hinanden og med de øvrige naturaktører om en samlet outdoordestination

Overnatningstilbuddet på øen er mere differentieret med flere robuste, isolerede og fleksible kommercielle overnatningssteder af høj kvalitet

I sommersæsonen er turismen spredt ud på øen, hvor der er sket en markant udvikling i de tre nedslagsområder og på den indre ø

Den indre ø er en etableret del af turismens helhedsoplevelse, og de lokale samfund og erhvervsdrivende bidrager til og har gavn af udviklingen

SAMMENFATNING

BAGGRUND

Ved indgangen til 2020 stod Bornholm i en situation, hvor man på den ene side kunne høste frugterne af flere års indsats med rekordhøje vækstrater i turismen og international anerkendelse bl.a. for gourmetindsatsen og for klima- og energiindsatsen som grøn ø. På den anden side har den positive turismeudvikling skabt et pres på infrastruktur og produktkvalitet. Udfordringer, der ikke blev mindre under turismesæsonen 2020 og 2021, hvor mange danskere på grund af corona-pandemien valgte at holde sommerferie i Danmark.

En fælles plan for fremtidens turisme på Bornholm er essentiel, hvis dette erhverv fortsat skal bidrage til en positiv og bæredygtig udvikling af Bornholm og skabe balanceret vækst og beskæftigelse på øen.

FAKTA:

Antal besøgende i 2021: 665.000

Overnatninger i 2021: 1,8 mio

Turismeomsætning: 3,1 mia.

Beskæftigelse (inkl. afledt erhv.): 3.382 pers.

Flere dele af Bornholm skal have glæde af turismeomsætningen, og flere gæster i vinterhalvåret skal give mulighed for helårsåbne virksomheder med fast personale.

Udviklingsplan for turismen på Bornholm skaber et grundlag for en fælles retning for udviklingen frem mod 2030. Det er håbet, at planen bakkes op på alle niveauer, hos erhvervets aktører, øens befolkning og ikke mindst fra politisk side. Så de mange initiativer, der vedrører turismen på Bornholm, trækker i samme retning og understøtter hinanden.

Udviklingsplanen er udarbejdet i et tæt samarbejde mellem et bredt felt af aktører inden for erhvervslivet, foreningslivet, lokale ildsjæle, Bornholms Regionskommune, Naturstyrelsen, Dansk Kyst- & Naturturisme og Destination Bornholm.

Udviklingsplanen er et greb til overordnet at arbejde med øen som samlet enhed, hvor områder supplerer hinanden og til sammen danner en samlet stærk destination. Udviklingsplanen henvender sig til såvel private som offentlige aktører:

Private turismeaktører – eksisterende som nye - kan bruge udviklingsplanen som grundlag og inspiration til udvikling af nye produkter og services - og få øje på nye, givende samarbejder, der skaber merværdi.

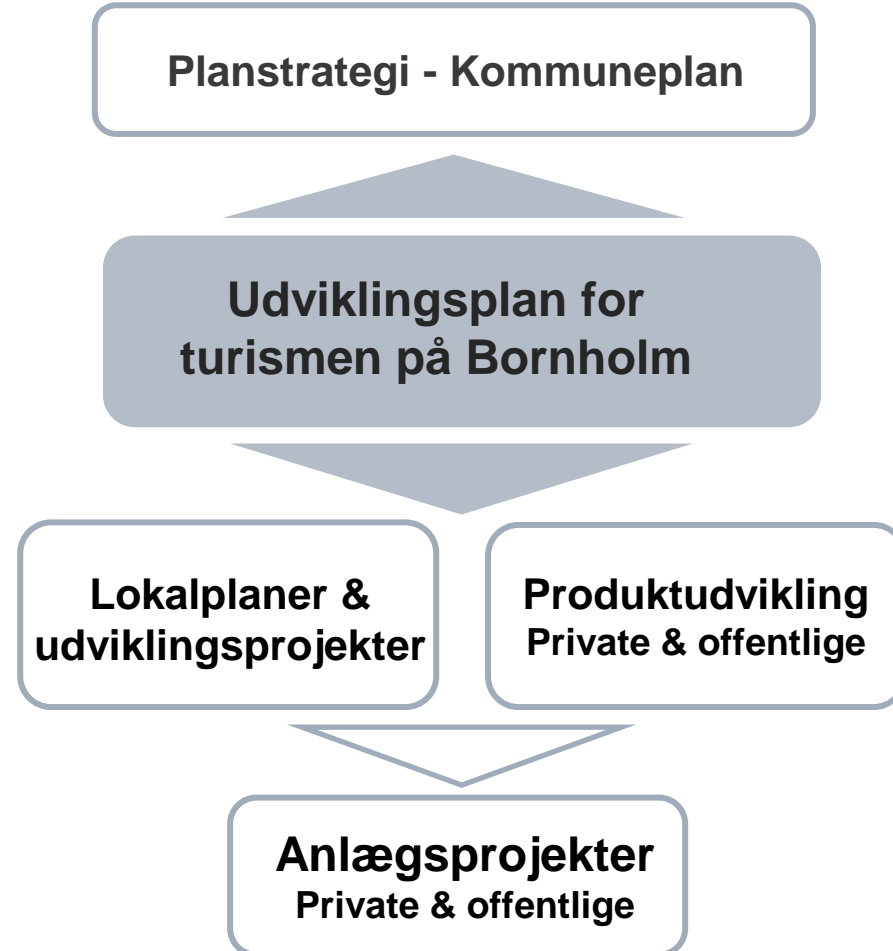
Kommunale såvel som statslige myndigheder understøtter indsatserne i konkrete politikker og i planlægningen for turisme.

Udviklingsplanen spiller sammen med og integreres i det officielle kommunale plangrundlag. Centrale elementer indgår i kommunens planstrategiske arbejde og danner grundlag for udarbejdelse af konkrete lokalplaner og kommunale politikker.

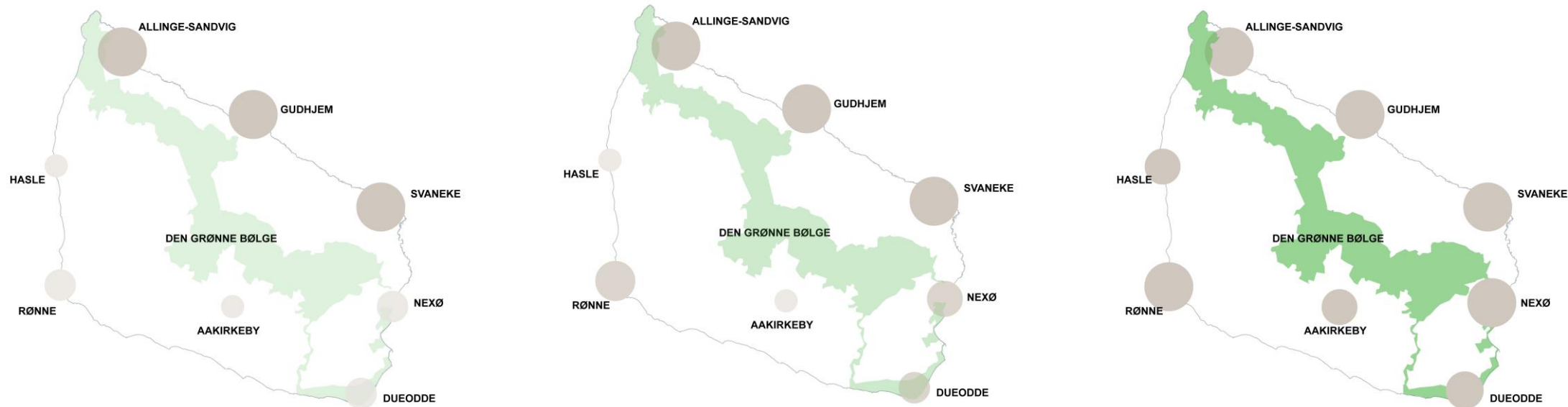
Basisinfrastruktur og smidig sagsbehandling er væsentligt i forhold til også at gøre det attraktivt for private investorer at tage nye turismerelaterede initiativer.

UDVIKLINGSPLANENS ROLLE

Udviklingsplanen bidrager til den strategiske og fysiske planlægning på Bornholm. Udviklingsplanens grundprincipper og overordnede anbefalinger/strategiske greb kan indarbejdes i planstrategi og kommuneplan.

SPREDE TURISMEN OM SOMMEREN

2021

Byerne på nordkysten er under pres fra markant øget turisme. Turismpotentialerne i Den grønne bølge og de øvrige byer er endnu ikke udnyttet

2025

Havnen i Nexø og Den grønne bølge er blevet et stærkere trækplastre, der aflaster nordkysten.

2030

Byerne på nordkysten er aflastede, turismpotentialerne i Hasle, Aakirkeby, Nexø og Dueodde er udnyttet og stederne er stadfæstet som trækplastre.

For at aflaste særligt nordkysten, som er tæt på at nå et mætningspunkt, skal turismen på Bornholm spredes til flere af øens øvrige attraktive destinationer, som rummer et uudnyttet potentiale. Frem mod 2030 skal dette potentiale udnyttes, således at de øvrige byer samt Den grønne bølge spiller en større rolle som udgangspunkt for turismen.

Særligt havnene i Nexø og Hasle, der med den rette udvikling af både turismeprofil, byrum og tilbud vurderes at kunne blive nye trækplastre.

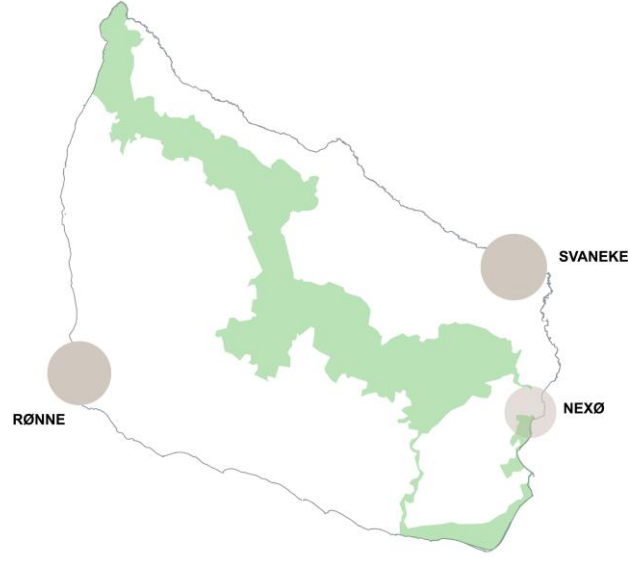
Med etableringen af Højlyngstien i 2020 har den indre ø og Den grønne bølge – naturområderne der strækker sig fra klipperne i nord til klitterne i syd - fået fornyet opmærksomhed som en stærk bornholmsk outdoor- og naturdestination. En opmærksomhed, som sætter flere af midtøens små bysamfund i spil i turismeerhvervet og rummer potentiale for at udnytte en større del af værdikæden.

KONCETRERE TURISMEN OM VINTEREN

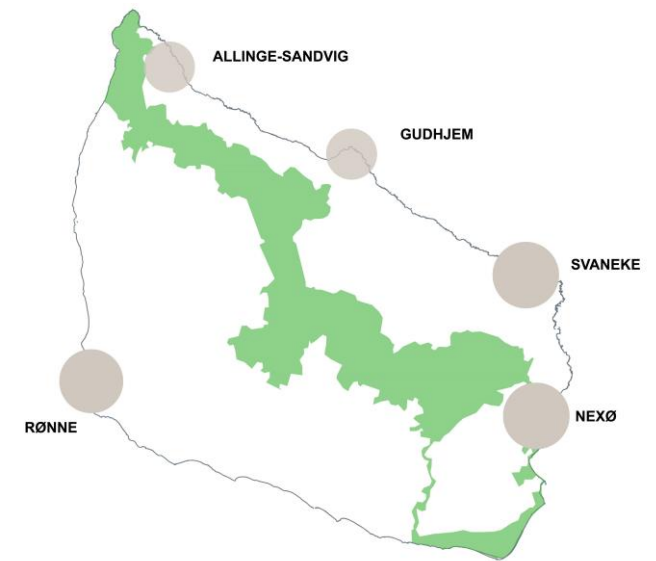
2021

Rønne og Svaneke udgør i dag to helårsåbne byer, som også tiltrækker turisterne.

2025

Udviklingen på havnen i Nexø forventes at byde på nye hotelprojekter, som vil holde åbent hele året.

2030

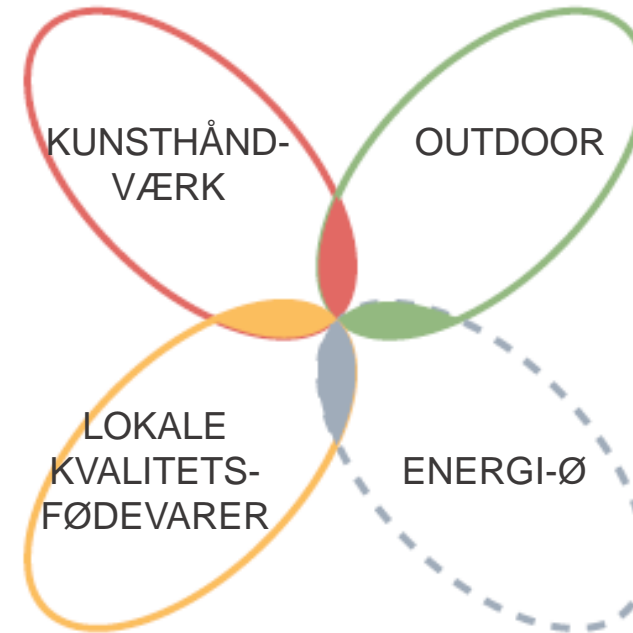
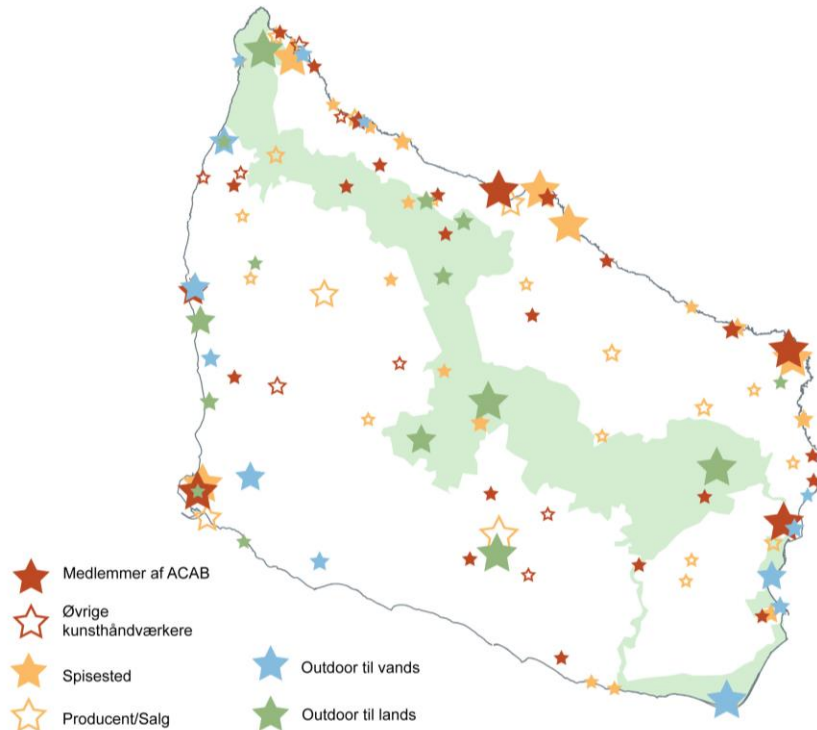
Byerne langs nordkysten forventes at følge trop med helårsåbne butikker, spisesteder, overnatning og kulturtilbud.

Om vinteren koncentreres turismen på de steder, der har vist vilje og evne til at holde vinteråbent i første omgang, således at der opnås en kritisk masse, som gør det rentabelt.

Strategien tager udgangspunkt i at koncentrere turismen i de helårsåbne hverdagsbyer og de stærkeste sommerbyer. Disse byer vurderes at have de bedste forudsætninger, da den vigtige infrastruktur allerede er til stede. Der sættes ind med en koncentreret indsats, hvor der er en kritisk masse som grundlag for nye investeringer.

Naturen er også en stor attraktion for de besøgende og lokale om vinteren, og derfor er det afgørende, at de offentlige myndigheder sikrer, at basisinfrastrukturen også her er på et højt niveau: Opdateret skiltning, vigtige stisystemer og parkeringsfaciliteter skal vedligeholdes og toiletfaciliteter og lign. skal være helårsdriftede.

BORNHOLMS STYRKEPOSITIONER

Lokale kvalitetsfødevarer, kunsthåndværk og outdoor (nuværende)

Kendetegnende for de tre eksisterende styrkepositioner er den tætte tilknytning til Bornholms særegne natur, historie og ikke mindst lokalbefolkning. Hver især og sammen understøtter styrkepositionerne Bornholms brand, autenticitet og identitet.

Lokale fødevarer har en høj grad af organisering og samarbejde, Kunsthåndværket er i fremdrift og organiseringen styrket, mens outdooraktørerne har behov for bedre organisering, samarbejde og synlighed.

Samarbejder på tværs af styrkepositionerne er kun sporadiske.

Bornholm som Energi-Ø (fremtidig)

Der ligger et turismemæssigt potentiale i udpegningen af Bornholm som fremtidig energi-Ø.

#1 SKÆRPE BYUDVIKLING MED TYDELIGE PROFILER

De bornholmske bysamfund har i dag forskellige profiler og roller i det samlede turismeprodukt som beskrevet i afsnittet om den bornholmske geografi. For at udmønte strategien om en mere lige fordeling af turismen på øen om sommeren og mere koncentreret fordeling om vinteren, skal disse forskelligheder dyrkes og stadfæstes endnu tydeligere.

Derudover har byerne hver deres udfordringer og muligheder, og derved forskellige udviklingsbehov - både ift. den overordnede strategi, men også ift. at højne kvaliteten og diversiteten i det samlede turismeprodukt og de enkelte lokale destinationer. Derfor identificerer udviklingsplanen forskellige udviklingsbehov i byerne på baggrund af en overordnet vurdering af deres samspil, roller, ressourcer, udfordringer og potentialer.

Udviklingsbehovene er ligeledes identificeret ud fra den fremtidige rolle, som byerne vurderes at kunne spille i turismens netværk og bymønstre.

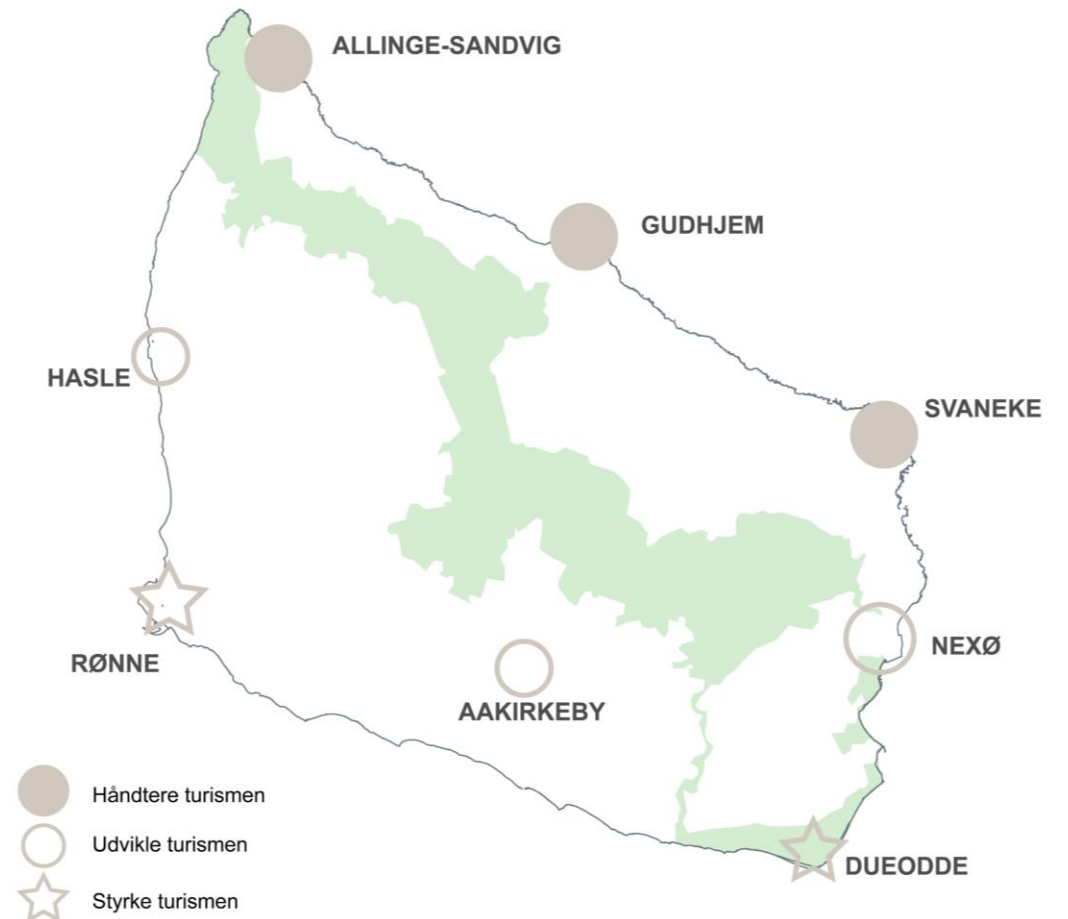
ANBEFALINGER

Udvikle turismen i Nexø, Hasle og Aakirkeby

Håndtere turismen i byerne langs nordkysten om sommeren og styrke dem som drivkraft for skulder- og vinterturisme

Styrke turismeprofil og kvalitet i Rønne og Dueodde

Skærpe byernes individuelle profiler, forankret i deres funktion, kultur og historie

#2 STYRKEPOSITIONERNE SOM NETVÆRK

ANBEFALINGER

Skabe organisatoriske og praktiske partnerskaber internt og eksternt

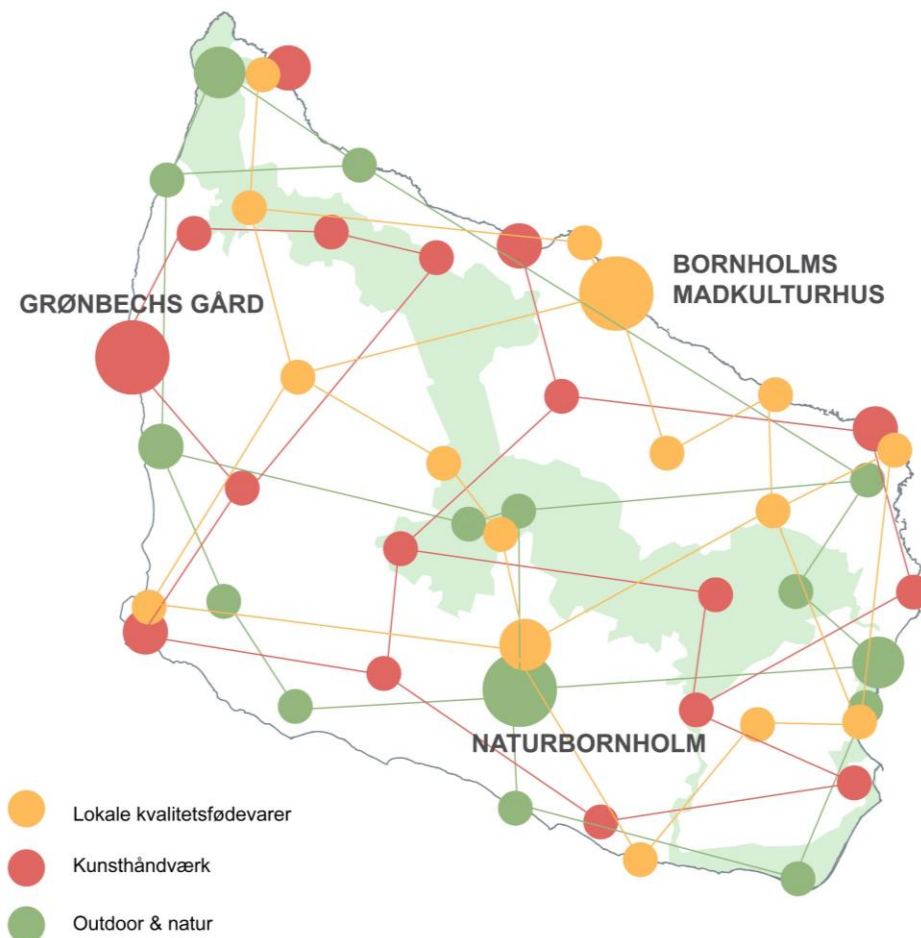
Fastholde/etablere stærk organisering for hver af de tre styrkepositioner

Fastholde/etablere formidling og synlighed af styrkepositionerne og de enkelte aktører/udbydere

Understøtte samarbejder på tværs af styrkepositioner og mellem styrkepositioner og turisterhverv i øvrigt

Udnytte turismepotentialet i Energi-øen og skabe bånd mellem bæredygtigheden på øen og energi-øens investeringer/spor

Arbejde bevidst med større investeringer som blandt andet de igangværende tiltag som museumscenteret og vandkulturhuset, der vurderes at få stor betydning for Bornholms turisme

#3 OVERNATNINGSFACILITETER UDVIDES & DIFFERENTIERES

ANBEFALINGER

Transformere eksisterende overnatningstilbud

Understøtte overnatningskapaciteten med nye kommercielle overnatningstyper

Etablere nye overnatningsmuligheder, der står på flere ben

Øge investeringer i og antal af sommerhuse til udlejning

Arbejde bevidst med balancen mellem kommercielle og ikke-kommercielle tilbud

Skabe en ikonisk hoteloplevelse med unik placering og æstetik på verdensniveau

Foto: Daniel villadsen

Foto: Michael Fikowski & Sarah Moritz

#4 UDVIKLE DEN INDRE Ø SOM HELHEDSOPLEVELSE

ANBEFALINGER

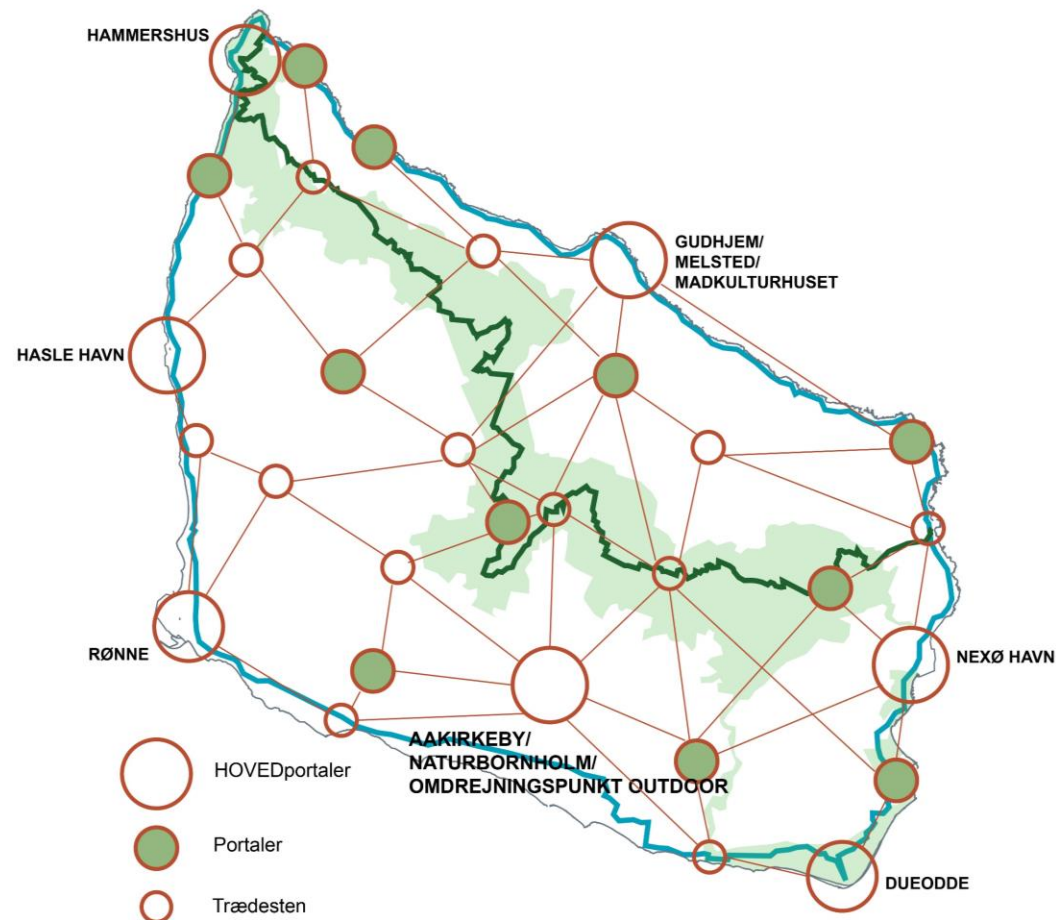
Balancere beskyttelse og benyttelse af natur, lokalsamfund og kulturarv

Etablere flere tilgængelige adgangspunkter til den indre ø

Sikre velfungerende og robust basisinfrastruktur hele året

Indskrive lokalsamfundene på den indre ø i turismen

Skabe nytænkende, fleksible og grønne mobilitetsløsninger efter sæsonbehov

AAKIRKEBY – Natur, kulturarv og outdoor på den indre ø

INDSATSER

Omdrejningspunkt for outdoor med etablering af udviklingsgruppe, kortlægning og organisering af outdooraktører, etablering af sekretariatsfunktion

Vild natur omkring Aakirkeby med inddragelse af forundersøgelse, midlertidige og permanente aktiviteter og installationer

Aktivitetsområde med programmering, projektudvikling og planlægning. Etapevis etablering.

Stiruter med markering af eksisterende stier i og ud af byen samt etablering af nye stier

Overnatningsmuligheder med dialog med Aakirkeby Camping og evt. planlægning. Etablering af 'base camp' samt udvikling af nye hotel koncepter i byen.

Udviklingsplanens fortsætter i samme spor som den igangværende byudviklingsindsats og områdefornyelse med en stærk vision om natur- og idrætsbyen tilføjet et skarpt turismeperspektiv, der knytter outdoor som styrkeposition til visionen.

Byen er omgivet af skov mod nord, kysten mod syd, forhistoriske spor i landskabet og ét af turismens fyrtårne, NaturBornholm, ligger i Aakirkeby - alt sammen faktorer, der taler for et forslag om et omdrejningspunkt for outdoor og natur, der kan favne alle de forskellige aktører, som tilbyder oplevelser og aktiviteter i naturen. Et sted, hvor

man på tværs af forskelligheder kan samles om udveksling af viden, erfaringer, idé- og produktudvikling.

DRIVKRAFT FOR UDVIKLINGEN

Én af de vigtige drivkræfter for udviklingen er områdefornyelsens nye fortælling om en natur- og idrætsby og de udførte, igangværende og foreslåede projekter for aktivering og forskønnelse af byens rum.

NaturBornholm har ca. 50.000 besøgende årligt, og er som attraktion og som lokal aktør både i Aakirkeby og på øen en aktiv og engageret spiller. NaturBornholms mission er

OUTDOOR • SPOR I LANDSKABET
BEVÆGELSE • VILD NATUR

Foto: Daniel villadsen

at lukke op for den bornholmske natur, som et aktivitetscenter, der gennem involverende aktiviteter og udstillinger giver oplevelser, samt styrker interessen og forståelsen for den bornholmske natur. Den natur, der danner rammen om øens outdooroplevelser.

Derfor er NaturBornholm én af de vigtige spillere i en realisering af udviklingsplanens forslag til indsatser - og for turismeperspektivet på Aakirkebys nye fortælling og fremtidige udvikling.

VISIONSPLAN AAKIRKEBY

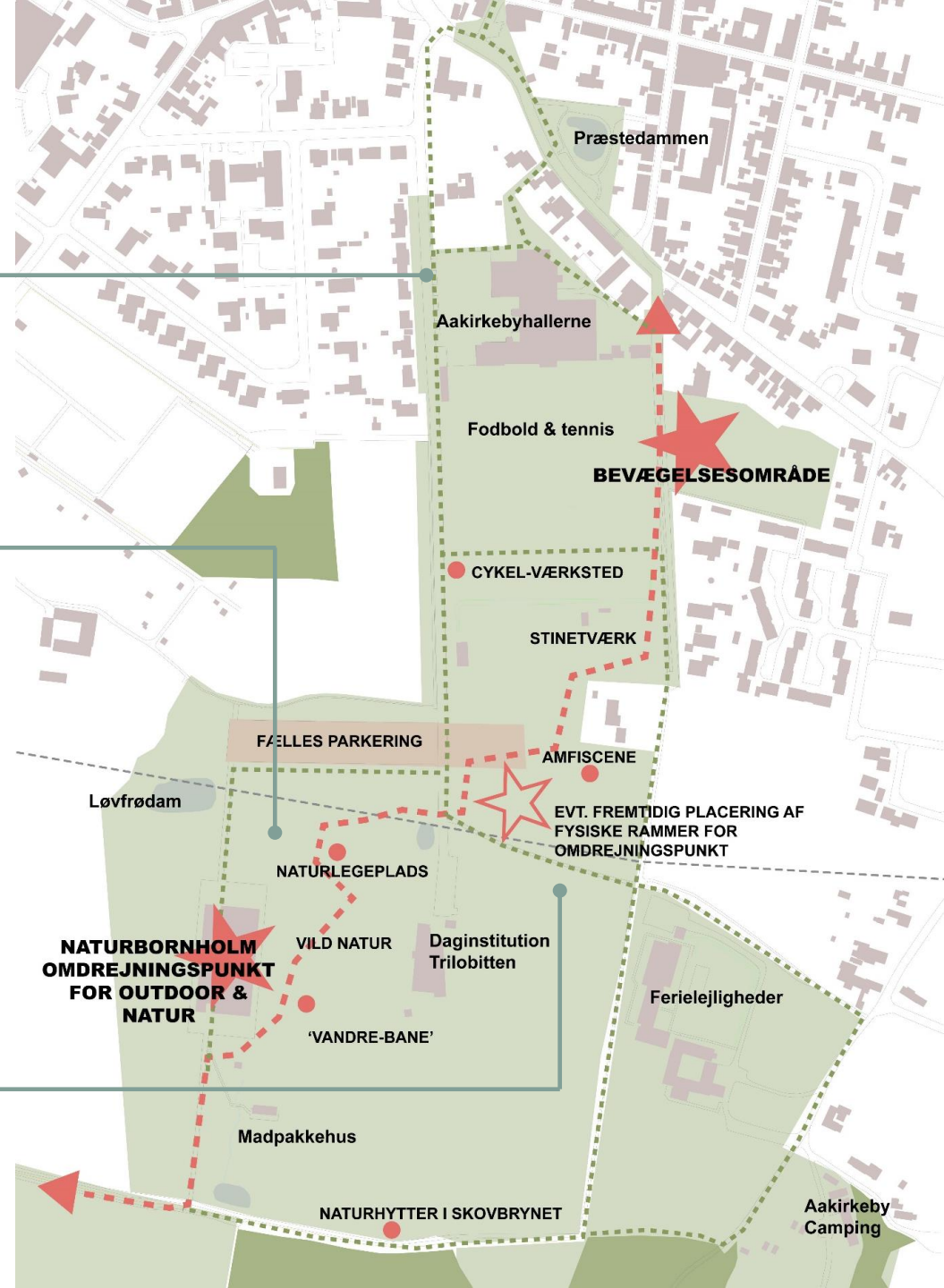
Stinetværk - markerede stisløjfer, der binder bymidten, idrætshallen, campingpladsen og NaturBornholm sammen

Vild natur - En forvildning af de grønne områder vil øge biodiversiteten ift. dyre- og planteliv, og det vil styrke områdets identitet og outdooroplevelsen.

Området tilplantes med hjemmehørende og insektvenlige arter - og forvildningen bør med tiden brede sig til bymidten. Den etablerede natur skal formidles i området med infoskilte og beskrivelse af arterne.

Overnatningsmuligheder - Som fremtidig hovedportal til turismenetværket og den indre ø skal overnatningskapaciteten i Aakirkeby styrkes. Nye eller revitaliserede overnatningssteder skal koble sig til og understøtte outdooroplevelsen. Et omdrejningspunkt for outdoor og natur kunne være et oplagt udgangspunkt for en 'basecamp' for outdoorudøvere og friluftsturister med overnatning, der understøtter outdoor-oplevelsen som luksusshelters og glamping.

På længere sigt vurderes det, at der med den foreslåede udvikling er skabt grobund for udvidelse af hotelkapaciteten i byen.

NEXØ – Kreativitet, innovation og puls på havnen

INDSATSER

Aktiviteter i og omkring den gamle dok med inddragelse og forundersøgelse, midlertidige og permanente aktiviteter og installationer

Etablering af et Havets Hus med dialog om indhold, programmering og fondssøgning. Midlertidige lokaler, udstyr og udadvendte aktiviteter samt løbende udvikling og permanent etablering/evt. nyt byggeri.

Popup shops på Sønderhammer. Udvikling af butikker, spisesteder, værksteder og kulturaktiviteter i eksisterende bygninger.

Promenade/boardwalk

Ny havnefront med butikker, spisesteder, kultur og overnatningssteder på lang bane

I forbindelse med områdefornyelsen i Nexø er der arbejdet med etablering af et nyt rekreativt område med bedefaciliteter, vandaktiviteter, opholdsaktiviteter og promenade med stor betydning for de blå outdooroplevelser på øen. To lokalplaner har givet mulighed for at anvende havnens østkaj til nye formål, så området i fremtiden kan rumme aktiviteter som hotel, hotellejligheder og markedsplads til stader og lignende.

Turismeperspektivet tager udgangspunkt i det rå og upolerede havnemiljø, det spirende og innovative iværksættermiljø omkring kunsthåndværk samt Bornholms 'blå fortælling', som mangler at blive fortalt.

Drivkraft for udviklingen

Udviklingen på de nordlige havnearealer som 'det kreative nord' udspringer af det miljø, der spirer allerede: det kreative og innovative iværksætteri, det unge og aktive skaterliv og det fremtidige vandsportsmiljø ved strandparken.

Kajer, bassiner og den gamle dok skal yderligere aktiveres med rekreative aktiviteter som kajakpolo, SUP, havnebad, skate, løbehjul og sociale aktiviteter som koncerter og markeder for at fastholde og styrke et aktivt og indbydende miljø. Sammen med etableringen af strandparken forventes det i første omgang at øge antallet af dagsturister.

MARITIMT • BLÅ FORTÆLLING • UPOLERET

INNOVATION • KREATIVITET • COWORKING

Herefter vurderes det, at der vil være skabt et stærkt udgangspunkt for udvikling af nye overnatningsmuligheder.

Udviklingen af 'Det maritime syd' tager udgangspunkt i Nexø Havns mål om at opretholde et aktivt erhvervsområde. Her har havnen mulighed for at udbyde en unik bådservice til store lystbåde. En udvikling, der vurderes at kunne skabe et attraktivt og spændende lystbådemiljø i det maritime syd med en smuk boardwalk, der binder bymidten og det kreative nord sammen.

Det vurderes, at bådservice, boardwalk og marina vil skabe attraktivitet og kritisk masse for udvikling af en ny havnefront med flere butikker, spisesteder, kultur og overnatningssteder.

VISIONSPLAN NEXØ

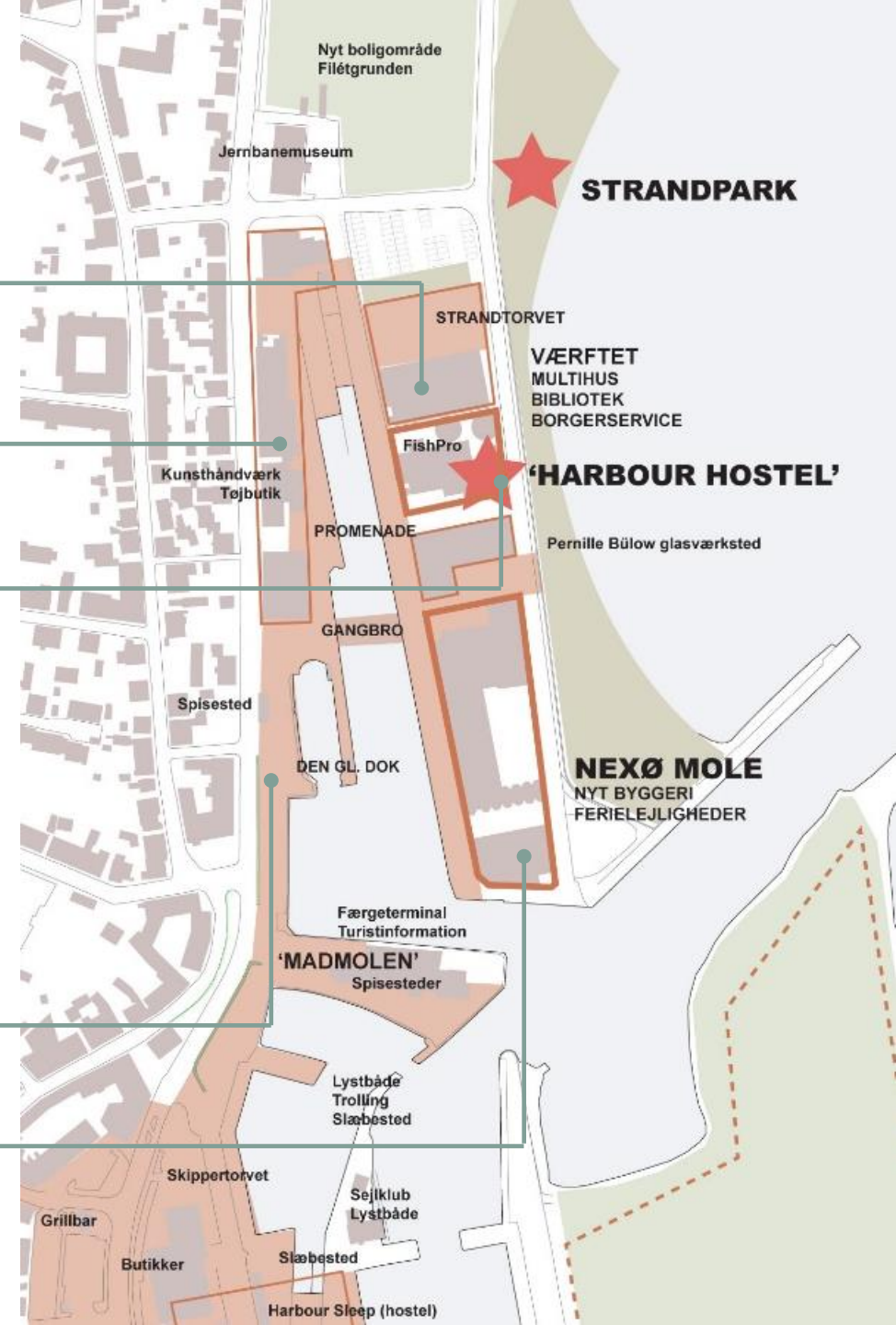
Værftet - eksist. fællesskabshus med indendørs skaterhal, et legeland og en cafe, hvor der arbejdes på at udvide tilbuddet med bibliotek, borgerservice og flere kulturfunktioner

Kunsthåndværkere, butikker & spisesteder - iværksætttermiljøet og den særlige havnekarakter skal fastholdes og understøttes

Et 'Harbour Hostel' på internationalt niveau, der hviler på flere ben end klassiske hostelværelser, vil styrke byens overnatningsmuligheder i nordhavnens unge, kreative og upolerede miljø. Et hostel her skal også tilbyde coworking-faciliteter, værksteder til unge kunsthåndværkere og iværksættere, cafémiljø til turister og byens unge i en åben stuetage, der summer af liv og aktivitet. Idéen er blevet vel mødt og kvalificeret af lokale erhvervsdrivende, og bør videreudvikles af lokale kræfter for at kunne skabe den rette lokale forankring og i samspil med byens øvrige tilbud.

Rekreative aktiviteter i og omkring den gamle dok og en gangbro på tværs af havnebassinet

Nexø Mole - eksisterende udviklingsprojekt med hotellejligheder på den gamle DLG-grund for enden af molen

HASLE – industrihistorie i by og skov

INDSATSER

Etablering af Hasle udviklingsråd

Natur Camp på en del af Hasle Fælled som midlertidige teltpladser (sommerperiode)

Hasle som autocamper hotspot. Udpegning af område/områder og etablering af faciliteter

Ny lokalplan for havnen, der muliggør anden anvendelse

Etablering af faciliteter og aktiviteter på havneområdet med relation til industrihistorien

Hytter og shelters på kanaløen

Havneboder

Bytrappe og hoteludvikling

Hasle Havn har spillet en vigtig rolle i øens industrihistorie som udskibningshavn for kul, klinker og granit, og byen er omgivet af store og markante spor efter industriens præg på naturen og landskabet. I bymidten ligger Grønbechs Gård, Center for kunsthåndværk.

Den fysiske og visuelle sammenhæng mellem bymidte og havn er udfordret af den stejle kystskrænt, og der mangler en tydelig kobling mellem torvet, butikslivet, Grønbechs Gård og havnen.

Udviklingsplanens forslag til indsatser tager udgangspunkt i at skabe grobund for investeringer i flere overnatningsmuligheder, butikker og spisesteder i Hasle, ved at udnytte havnearealer til bl.a. formidling af industrihistorien, samt at skabe en bedre

sammenhæng mellem havnen og byen. Én af Hasles udfordringer er det generationsskifte, som de lokale ildsjæle står over for.

Drivkraft for udviklingen

Omkring de gamle fiskerhuse ved kanaløen og den indre del af havnen, kaldet 'Tuborg Havn', er der de senere år etableret en café, som arrangerer koncerter ved stranden, en virksomhed, som udbyder guidede ture og undervisning i havkajak samt udlejning af udstyr og et keramikværksted.

Bådemotorklubben Colombus, der har til huse i tidligere industribygninger, er med deres arrangementer og aktiviteter med til at fastholde karakteren af en aktiv industrihavn.

**HYGGE • KULTUR • KUL & KLINKER
INDUSTRISPOR • OUTDOOR • NATUR**

Kulturmiljøet skal styrkes i samspil med havnens industrihistorie, en afslappet atmosfære og den unikke natur, der omgiver havn og by.

Både campingpladsen og vandrerhjemmet er populære overnatningssteder i de grønne, by- og havnenære omgivelser lige midt mellem havnen og Lystskoven. Begge overnatningssteder melder - som i øvrigt også byens øvrige overnatningssteder - om alt udsolgt, særligt i højsæsonen og i særlig grad inden for de sidste par år. Der er vilje til at udvide, og det ses som den bedste mulighed for at øge kapaciteten på kort sigt.

VISIONSPLAN NEXØ

Udviklingsråd - en vigtig forudsætning for Hasles fremtidige udvikling er, at flere ildsjæle, foreninger og organisationer kan se værdien i at være med til at sikre en løbende udvikling af tilbud, faciliteter og en stærk identitet for Hasle.

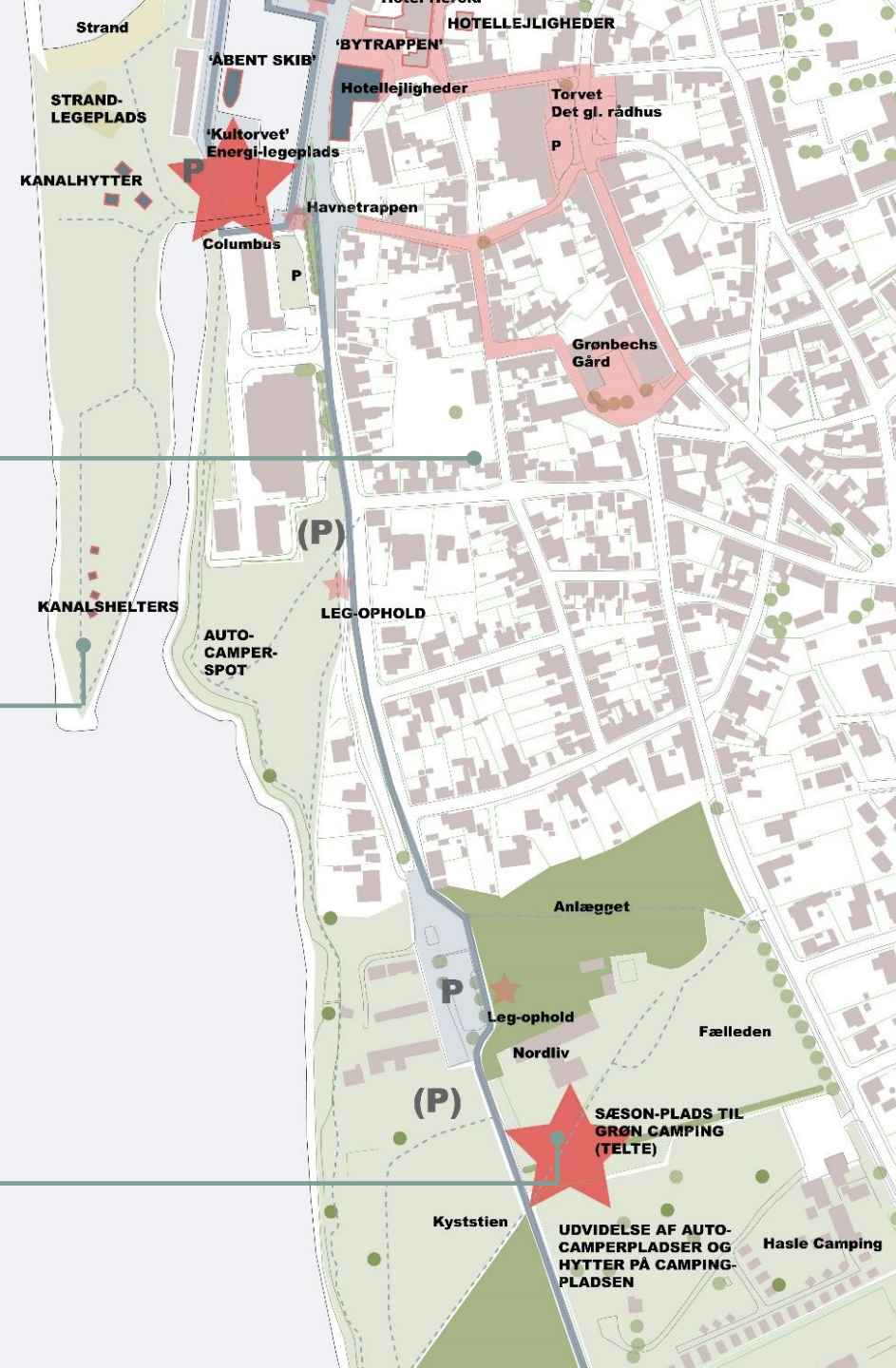
Flere af de lokale aktører, der har deltaget i processen, har meldt sig på banen som initiativtagere af et udviklingsråd, som skal stå i spidsen for det videre arbejde med at udnytte potentialer og muligheder i Hasle på baggrund af denne udviklingsplan.

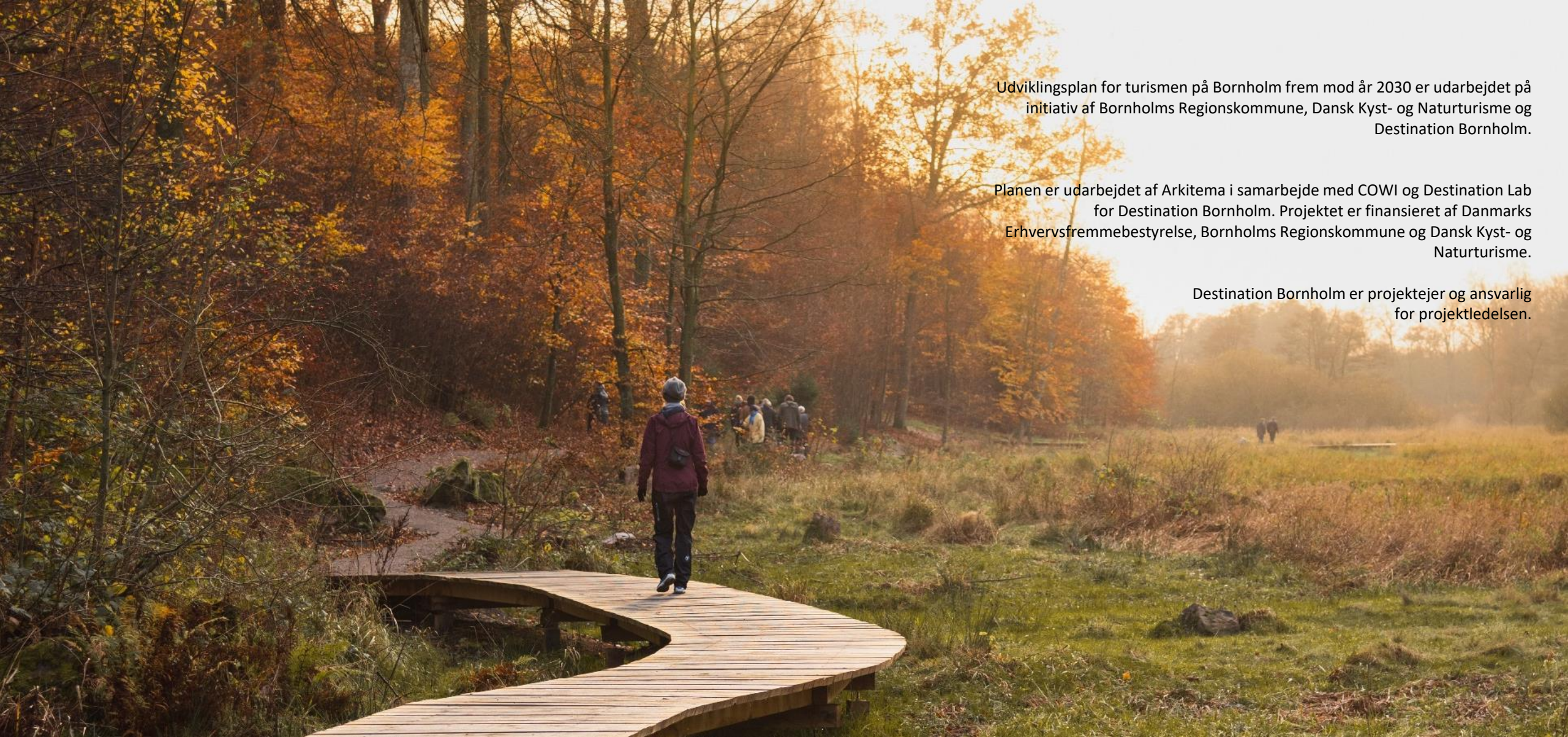
Kanalshelters - natur- og bynær overnatning til kajakroere, vandrere eller cykelturister

Autocamper hot spot

Det er ikke alle steder, autocampere er velkomne, og en attraktiv autocamperplads kræver de rette forhold som bl.a. adgang til strøm og vand og ikke mindst hyggelige omgivelser med en god udsigt.

Der findes flere steder i Hasle med både plads og udsigt til rådighed, hvor nye pladser kunne etableres og byde velkommen til Hasle som autocamper hot spot. Det er vigtigt for en styrkelse af turismeerhvervet, at udlejningen af pladserne organiseres i et regi, så de ikke skaber konkurrence for campingpladserne på ulige vilkår.

Udviklingsplan for turismen på Bornholm frem mod år 2030 er udarbejdet på initiativ af Bornholms Regionskommune, Dansk Kyst- og Naturturisme og Destination Bornholm.

Planen er udarbejdet af Arkitema i samarbejde med COWI og Destination Lab for Destination Bornholm. Projektet er finansieret af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, Bornholms Regionskommune og Dansk Kyst- og Naturturisme.

Destination Bornholm er projektejer og ansvarlig for projektledelsen.